

Gotovo nepoznato londonsko izdanje Fučićeve studije o hrvatskoj glagoljskoj epigrafici iz 1999. godine

BRANKO FUČIĆ, *Croatian glagolitic epigraphy*, published by Stephen Osborne, London, 1999, IV + 43.

Habent sua fata libelli! – možda se i previše puta u različitim kontekstima upotrebljava ta izreka Terencijana Maura, rimskog gramatičara iz 2/3. stoljeća, ali svakako puno puta s pogotkom. Ponajprije u značenju: „kako se knjige čitaju i razumijevaju takva će im biti i sudbina“, a širem se značenju upotrebljava kad se misli na njihovu pokretnost i selidbu. No, kako god bilo – i u užem i širem tumačenju – ova se izreka može primijeniti na knjigu kojoj ovom prilikom želimo posvetiti nekoliko redaka. Kažimo odmah da sadržaj te knjige nije nepoznat hrvatskim i inozemnim slavistima, niti je u njoj izneseno nešto nepoznato u znanstvenom smislu.

Naime, u Londonu je 1999. godine tiskana knjiga Branka Fučića (1920–1999), hrvatskog povjesničara umjetnosti i kulture, stručnjaka za srednjovjekovno zidno slikarstvo i hrvatski glagoljizam. Ne bi tu bilo ništa čudno da za tu knjigu gotovo nitko u Hrvatskoj nije ništa čuo, niti je tko za njezino tiskanje uopće znao. Ta je knjiga, naime, objavljena netom nakon smrti Branka Fučića, a kako je došlo do njezina tiska, ne raspoložemo (s nikakvim) podacima. U razgovoru s Dragom (Draganom) Fučićem, bratom Branka Fučića, on je također bio iznenađen, kazavši da nije upoznat s navedenim izdanjem. To se dodatno potvrdilo pregledom svih dostupnih kataloga, bibliografija i biografija koje se odnose na život i djelo Branka Fučića. U nijednim od njih nema ni podatka o toj knjizi. Knjiga, inače, nosi naslov *Croatian glagolitic epigraphy*. Objavio ju je engleski izdavač Stephen Osborne, kako je već spomenuto, u Londonu 1999. godine, na IV + 43 stranice s ukupno 35 slikovnih priloga, crteža i karata, u mekom uvezu formata 16,5 x 23 cm.¹ Na naslovnici sive boje nalazi se fotografija *Plominskog reljefa i natpisa*. Sam tekst u knjizi naslovljen je kao *Croatian glagolitic epigraphy – historical and cultural aspects*. U uvodu se definira glagoljica i glavni povijesni momenti vezani uz njezin život kao pisma od njezinih početaka u 9. pa sve do konačnog zamiranja u 19. stoljeću. Taj je razvoj popraćen kartografskim i topografskim priložima i crtežima. Potom se na kronološkoj bazi obrađuju hrvatski glagoljski natpisi od *Plominskog natpisa* (The Plomin Inscription, str. 12-15), *Valunske ploče* (The Valun Slab, str. 15) i *Krčkog natpisa* (The Krk Inscription, str. 16) svi iz 11. stoljeća, *Bašćanske ploče* (The Baška Tablet, str. 16-21), *Jurandvorskih ulomaka* (The Jurandvor Fragments, str. 21-22) i *Senjske ploče* (The Tablet of Senj, str. 22-23) svi iz 11/12. stoljeća. Zaustavimo se nakratko kod *Jurandvorskih ulomaka* iz razloga jer je u ovoj studiji ponovno istaknuta moguća povezanost tih „ulomaka sa Bašćanskom pločom“ (*What happened to the right pluteus [“the second Baška Tablet”] on which it is thought the text from the left pluteus continued? – There is every indication that its remains could be Jurandvorski ulomci – The Jurandvor Fragments*) (str. 21).

Pregled nastavlja preko *Grdoselskog ulomka* (The Fragment of Grdoselo, str. 23-24), *Humskog grafita* (The Graffito from Hum, str. 24-25), *Ročkog abecedarija* (The Glagolitic

¹ Zahvaljujem na suradnji nizozemskom antikvarijatu *Van Westing & Payne* (Anderenseweg 3, 9463 TL Eext, Netherlands) i brzom dostavljanju tražene knjige.

Roč Abecedary, str. 25-26) i *Supetarskog ulomka* (The Fragment from Sv. Petar u Šumi, str. 26-27) svi otprilike iz 12. stoljeća, do *Dragučkih grafita* (The Graffiti of Draguč, str. 27-28) iz 13. stoljeća. Slijedi potom izbor glagoljskih natpisa iz sljedećih mjesta: Omišlja (iz 1477), Nevidana (15. st.), Bačve kod Poreča (1581), Grobnika (1594), Čepića (1492), Kršikle (1572), Vrha (1463), Predloke (1466) i Golubića (1442). Posebno su izabrani i obrađeni pojedini grafiti kao oni iz Berma, Kontovela, Barbana, Pazina, Draguča i drugih mjesta. Rad je zaključen prikazom (i simbolikom) glagoljskog natpisa (SVETI MAR'TIN') i lika sv. Martina na kamenom spomeniku iz Senja datiranu oko 1330. godine, odnosno Fučićevim riječima: *Glagolism is, in the European context, an authentic expression of Croatian culture. It is, for the Croats and for the interested outsider, an exceptional cultural period in the area where East meets West, which had a heritage of antique classical culture preceded by thousands of years of Mediterranean civilization* (str. 42).

Spomenimo da je studiji pridodano pet bilježaka *sub calce* kojim se engleskom čitatelju pojašnjavaju određeni podatci koji se u tekstu navode.

Na prvi pogled može se pomisliti da se tu radi o engleskom izdanju (separatu), također iz 1999. godine, engleske inačice hrvatskog izdanja knjige *Hrvatska i Europa – kultura, znanost i umjetnost. Svezak I. Srednji vijek (VII – XII. stoljeće) – rano doba hrvatske kulture* kao *Croatia and Europe. Croatia in the early middle ages: a cultural survey. Volume I.* gdje je Branko Fučić pisao o *Hrvatskim glagoljskim i ćirilskim natpisima*, tj. *Croatian glagolitic and cyrillic epigraphs*.

Tko, pak, bolje poznaje Fučićev rad, uvidom u sam tekst odmah će uočiti da su tu – u biti – radi o engleskom prijevodu njegove studije *Kulturno-povijesni vidovi glagoljske epigrafike – Aspetti storico-culturali delle iscrizioni glagolitiche* koja je, prvotno, objavljena u časopisu Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu *Croatica Christiana periodica* (V [1981] 8, 135-189), odnosno iduće 1982. godine kao zasebno izdanje, knjiga *Glagoljska epigrafika: kulturno-historijski vidovi* u izdanju Kršćanske sadašnjosti u Zagrebu (Zagreb 1982, 60 str.). Ipak, valja naglasiti da se ovdje ne radi se samo o prijevodu te studije jer je ona u engleskom izdanju skraćena u nekim poglavljima i dopunjena *Supetarskim ulomkom*, odnosno natpisom koji je pronađen poslije objavljivanja navedenih studija iz 1981/1982. godine.²

Problem je što u impresumu londonskog izdanja nemamo nikakvih podataka (?!), primjerice: tko je prevoditelj, koji je tekst poslužio kao predložak, tko je urednik, pitanje *Copyright*, kolika je naklada itd. Dakle, knjiga nema ni impresum, ni pravi kolofon, što je poprilično čudno za (engleska) izdanja. U knjizi se jedino, na predzadnjoj stranici, nalaze podatci o izdavaču i tiskaru: *Published by Stephen Osborne, 144 Southampton Row, London, WC1A 5AJ i Printed by Blackmatch Limited, 24E Little Street, London WC1A 2HN*.

Premda možemo biti sretni što imamo jednu važnu studiju velikog hrvatskog istraživača dostupnu širim znanstvenim krugovima u svijetu, nikako ne možemo biti zadovoljni s njezinom prezentacijom jer je ona u Hrvatskoj gotovo nepoznata: u svom je fondu nema nijedna sveučilišna knjižnica u Hrvatskoj, ali ni naša Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Ostaje nam zaključak: budući da ona kao takva ne egzistira u hrvatskoj slavistici, ni hrvatska se slavistika ne može s njome legitimirati u svijetu.

Tomislav GALOVIĆ

² Usp. Branko Fučić, *Supetarski ulomak*, *Slovo*, 38 (1988), 55-62.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 40

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

 FF press

ZAGREB 2008.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 40

Izdavač

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača

Miljenko Jurković

Glavni urednik

Borislav Grgin

Uredništvo

Ivo Goldstein
Boris Olujić
Mario Strecha
Božena Vranješ-Šoljan

Tajnik uredništva

Hrvoje Gračanin

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Naslovna stranica

Iva Mandić

Računalni slog

Boris Bui

Lektura i korektura

Ivan Botica

Tisak

Tiskara Rotim i Market, Lukavec

Tiskanje dovršeno u prosincu 2008. godine

Naklada

400 primjeraka

